MAR 13 1919

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII. Cena lista je $4.00 Entered as second-class matter January 23, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., torek, 11. marca (March 11) 1919. Subscription $4.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 58.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act o Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRVI KORAKI ZA ODPRAVO KONSKRIPCIJE.

Lloyd George je predložil, da se zniža nemška armada na 70,000 mož.

WILSON PRIDE V PARIZ V PETEK.

Pariz, 10. marca. — Vrhovni vojni svet je danes razpravljal o militarističnih pogojih za Nemčijo, ki bodo tvorili del preliminarne mirovne pogodbe. Lloyd George je predložil, da se nemška armada omeji na 70,000 prostovoljcev, ki so lahko konjiki, ako Nemčija želi. Maršal Foch še ni izjavil, dali se strinja s tem predlogom ali ne .Civilni člani vojnega sveta se zelo zanimajo za Lloyd Georgev predlog, ker vidijo v njem skrbno prikrit načrt za odpravo konskripcije ali prisilne vojaške službe v vseh državah. Ako mirovna konferenca prisili Nemčijo, da se omeji na majhno armado, sestoječo iz prostovoljcev, tedaj ne bo razloga za militariste v zavezniških državah, da bi mogli zagovarjati stalne armade na podlagi obvezne službe.

Lloyd George se je posvetoval z ameriškimi delegati, predno je stavil svoj predlog ;on je vsekakor prepričan, da je predsednik Wilson na njegovi strani.

Japonci nekaj govore, da bodo zahtevali pravico "zaprtih vrat" na Kitajskem, ako pride v mirovno pogodbo točka, ki bo pripoznala Monrojevo doktrino za Združene države. Američani so pa mnenja, da v ustavi lige narodov ni nobene točke, ki bi pobijala Monrojevo doktrino in vsled tega ne bodo stavili nobenega tozadevnega predloga.

Predsednik Wilson pride v Pariz v petek. Čaka ga ogromno delo. Na njegovi mizi je cela gora poročil in zaključkov, ki jih bo moral prečitati in preštudirati, a razen tega se bo moral pečati s ponovnimi diskuzijami o ustavi lige narodov. Vodilni diplomatje na konferenci delujejo, da se zaključi preliminarna konferenca dne 22. marca. Do tega časa mora biti pripravljena preliminarna mirovna pogodba in ustava zveze držav. Da se pa to izvrši, bo treba ogromnega dela.

Več komisij, med temi tudi komisija za odškodnine, še ni predložilo svojih poročil. Vprašanje ozemlja na levi strani Rene tudi še ni dotaknjeno. V tem času, odkar je Wilson odsoten, sta se tudi nepričakovano pojavili dve krizi, ki sta zahtevali hitre rešitve. Prva kriza je bila med Jugoslavijo in Italijo, iz katere bi se bil skoraj razvil krvavi konflikt; druga je bila v Spaju, ko so nemški premirovni komisarji prekinili pogajanje. Obe zadevi sta začasno rešeni, ali položaj v Evropi je še vedno slab in vsak čas se lahko razvije nova kriza.

Iz tega razloga bi diplomatje radi čimprej končali preliminarno delo in poklicali Nemce na mirovni kongres saj okrog 1. aprila.

Blokada na Sredozemskem morju odpravljena.

Atene. — Britiške mornariške oblasti so naznanile 3. t. m., da je blokada bolgarskega obrežja odpravljena. Ravno tako je končana blokada na Sredozemskem morju in v dardanelski ožini.

Ženeva. — Z Dunaja poročajo, da bo v Parizu izdelan načrt za nevtralizacijo Donave. Trgovska plovba na Donavi pride pod mednarodno kontrolo.

ŠTEVILO ŠTRAJKARJEV V NEW YORKU SE MOGOČE POMNOŽI.

New York, N. Y. — Mednarodna unija pristaniščnih delavcev, ki šteje 45,000 članov, je glasovala, da se pridruži stavki uslužbencev in delavcev na pristaniščnih ladjah, če privatni podjetniki ne priznajo zahteve slednjih.

VRHOVNO SODIŠČE ZAVRGLO DEBSOV PRIZIV.

Washington, 10. marca. — Vrhovno zvezno sodišče je danes soglasno zavrglo priziv Eugena V. Debsa, znanega socialističnega voditelja, in s tem odobrilo obsodbo nižjega sodišča, ki se glasi, da mora Debs prebiti 10 let v ječi zaradi tega, ker je lani enkrat govoril na nekem shodu proti vojni.

AMERIŠKI VOJAKI V BITKI V LONDONU.

Američani so se sprijeli s policisti v Londonu in Kanadčani ter ter Avstralci so jim pomagali.

PET MOŽ V BOLNIŠNICI; 20 V ZAPORU.

London, 10. marca. — Včeraj popoldne je bila prava praveata bitka med ameriškimi vojaki in pomorščaki ter tukajšnjimi policisti. Pozneje so se Američanom pridružili Kanadčani in Avstralci. Posledica bojev je, da leži danes policist P. C. Field v bolnišnici z razbito črepinjo in v kritičnem položaju; štiri drugi policisti so tudi ranjeni, dočim leži pet ameriških vojakov več ali manj ranjenih v bolnišnici. Dvajset ameriških vojakov in pomorščakov je bilo aretiranih na povelje provost maršala major Campbella.

Pretep se je začel, ko so policisti aretirali dva ameriškega pomorščaka, ki sta z drugimi vred metala kocke v ozadju postaje Y. M. C. A. na Alwych St. Nekaj minut pozneje je pridrlo kakih 300 Američanov, Kanadčanov in Avstralcev pred policijsko postajo in zahtevalo, da morata biti aretirana pomorščaka takoj izpuščena; načelnik postaje je odgovoril, da ju ne izpusti, pač pa da ju izroči maršalu ameriške vojaške policije. "Vso postajo vam poderemo, ako ju ne izpustite," so zagrozili vojaki in načelnik je ukazal policistom, da razženejo množico. Policisti so se obnašali zelo surovo. Tolkli so vojake s koli po glavah na desno in levo, medtem ko so se vojaki otepali s pestmi in kaj je kdo mogel pograbiti v naglici. Posledice bi bile morda še hujše, da se ni ameriškim vojaškim policistom posrečilo hitro spraviti vojake s pozorišča.

Duhovi se še danes niso pomirili in ameriški pomorščaki groze z maščevanjem. Policijska postaja na Bow st. je bila vso prejšnjo noč zastražena z dvojnim policijskim kordonom.

Kanadski vojaki nadaljujejo izgrede.

London, 10. marca. — V soboto so se ponovili izgredi v kanadskem taborišču Whitley. Povzročil jih je upravitelj vojaške kantine, ki je prodajal cigarete po tržnih cenah za svoj osebni dobiček, dasiravno so imeli vojaki dobiti cigarete po nižji ceni. Razljučeni vojaki so podrli kantino in pretepli poveljujočega častnika tako hudo, da so ga morali odnesti v bolnišnico. Upravitelj kantine je bil pozneje kaznovan z denarno globo.

Število aretiranih vojakov, ki so prisostvovali izgredom v Kimmel Parku, Wales, zadnji teden, je že narastlo na 400.

Nov napad na Clemenceaua.

Pariz, 10. marca. — Ko je včeraj ministrski predsednik Clemenceau zapuščal svoje stanovanje, je skočil iz vhoda bližnje hiše neki človek proti njemu in zavpil: "Doli s tiranom!" Straža je takoj priskočila in prijela neznanca. Druge nesreče ni bilo.

MED ROJAKI.

Steubenville, O. — Sodišče je obsodilo Srba Jurij Božiča na dvajset let ječe, ker je ubil svojega rojaka Petra Milkoviča. V zagovoru se je obtoženec sklicoval na nezapisan zakon. Kazen bo presedel v ohijski kaznilnici.

GOSPODARSKI PROGRAM SEVERNE DAKOTE.

Governer je podpisal zakone, ki določajo državno banko, žitnice, mline, domove za delavce etc.

IZDANE BODO OBVEZNICE.

Bismarck, N. D. — Governer Frazier je podpisal postave, ki so jih sprejeli poslanci in senatorji, izvoljeni na industrijalnem programu nestrankarske lige. Sprejetih je bilo deset dodatkov k ustavi, po katerih bo mogoče državi odpreti svojo banko, žitnice, mline in zgraditi domove za delavce in farmarje.

Glavni zakon določa da se ustanovi državna industrijalna komisija, obstoječa iz governerja, poljedelskega komisarja in vrhovnega pravdnika, ki imajo pravico izvesti dovoljena državna podjetja.

Za ustanovitev državne banke bo izdanih za $2,000,000 obveznic, ki bodo tvorile glavnico državne banke. Banka bo odprta takoj, ko prejme komisija določeno vsoto $2,000,000, kot določa postava. V banki bodo naloženi vsi javni skladi državni, okrajni, mestni in šolsko-okrajni. Banka se bo pečala tudi z vsemi bančnimi posli, v nji bo naložen rezervni kapital vseh privatnih bank, ki imajo državno poslovnico. Ta rezervni kapital je sedaj naložen v Chicagu in Minneapolisu in St. Paulu. To dejstvo tudi govori, zakaj privatni interesi zabavljajo akciji, ki jo podvzela legislatura Severne Dakote.

Državna banka bo izdajala tudi državne obveznice, da financira industrijalna podjetja, obenem bo pomožnica za farmarje, da se povzdigne poljedelstvo.

Predloga za ustanovitev državne industrijalne komisije in banke je bila sprejeta v zbornici in senatu z dvetretjinsko večino, kateri je dodana tudi določba, da postane takoj veljavna.

Sprejeta je tudi davčna predloga, ki oglašuje davek farmarjem, zadene pa tiste, ki so do sedaj dober in rodoviten neobdelan svet držali proč od trga v spekulacijske namene.

Za delavce je uveden zakon za industrijalno zavarovanje, sprejeti so bili še drugi koristni predlogi za delavce, ki so jih priporočile pri državni zavarovalnici.

Mlinska predloga dovoljuje zgradbo žitnic, skadišč, mlinov in tovarn, v katerih bodo konzervirali farmarske produkte. Mlinska državna zadruga bo kapitalizirana s $5,000,000. Denar zanjo dobe iz gotovih skladov državnega zakladništva in državnih obveznic.

Zadruga za gradnjo hiš bo gradila hiše za farmarje in delavce, če položi posestnik 20% od vsote, ki je potrebna za zgradbo doma. Ostala vsota se odplača v dvajsetih letih. Na pr: če dom stane $5,000, tedaj ga lahko delavec ali farmar zgradi, če plača $26 mesečno. Ta zakon je za naseljevanje na neobdelanih zemljiščih velikega pomena, ker omogočuje naseljenikom z majhnim denarjem zgraditi svoj dom. Tako farmarji, kaj pa delavci? Kedaj bodo izvolili v industrijalnih središčih svoje zastopnike v postavodajne zbore? Ali jih skušnje se niso izučile?

AMERIŠKO TRGOVSKO BRODOVJE TVORI PETINO SVETOVNEGA BRODOVJA.

Washington, D. C. — Pred izbruhom svetovne vojne je bilo ameriško brodovje v prekooceanski službi zelo majhno. Na ameriških ladjah so prepeljali le 9.7 odstotkov uvoznega in izvoznega blaga se pa prepeljalo 46 odstotkov. Ameriško trgovsko brodovje tvori sedaj skoraj petino vsega svetovnega trgovskega brodovja.

Statistični izkaz govori, da je bilo dne 31. januarja t. l. 752 ameriških trgovskih ladij v vojni službi, so nosile 1,961,239 ton.

Ameriške ladje zdaj plovejo po morskih potih, na katerih ni bilo videti ameriških ladij.

PREHRANITEV CENTRALNE EVROPE.

Pariz, 10. marca. — Stric Sam si je naložil kolosalno delo, kakršnemu ni para v zgodovini, ko je prevzel prehrano držav v centralni Evropi. Samo za prehrano Nemčije bo morala Amerika poslati 250,000 ton živil mesečno, za prehrano ljudstev v državah bivše Avstro-Ogrske pa 3,000 ton dnevno.

200 NEMŠKIH SPARTAKOVCEV USTRELJENIH.

Čez 1000 ubitih in ranjenih v bitkah v Berlinu; slika z zapadnega bojišča.

PRIPOZNANJE SOVJETA.

Berlin, 10. marca. — Dvesto spartakovcev, ki so bili vjeti zadnji petek, je bilo postavljenih ob zid drug poleg drugega in ustreljenih. Eksekucija je nudila najgnusnejši prizor v zgodovini Nemčije.

Vladne čete so razorožile in razpustile ljudsko mornariško divizijo in privatna telefonska zveza je zopet obnovljena po vsem mestu. Aleksandrov trg ima še zmiraj sliko bojišča z zapadne fronte; palača policijskega prefekta je malone v razvalinah.

Wolffov časnikarski biro poroča, da je bilo okrog tisoč oseb ubitih in ranjenih v civilni vojni v Berlinu zadnji teden.

Včeraj so bili objavljeni pogoji, na temelju katerih je delavski svet v večjem Berlinu sprejel zaključek za konec stavke, kakor je predlagala Delavska zveza v Berlinu. Med drugim zahteva delavski svet, da morajo prostovoljski polki zapustiti Berlinin štrajkarji, ki so bili aretirani med stavko, morajo biti izpuščeni. Vlada mora takoj priporočiti skupščini, da sprejme zakon, ki jaměi obstoj in pravice delavskih sovjetov. Naloga sovjetov bo zastopati delavce gospodarsko. Vsaka industrija bo imela svoj svet ki bo skrbel za ugodne delovne pogoje med delavci v dotični industriji; obnem bodo organizirane delavske zveze, ki bodo kontrolirale in regulirare proizvajanje in razdeljevanje produkta v vseh vejah industrije in trgovine. Dalje so v načrtu okrožne sovjetske zbornice in centralni delavski svet za vso republiko. Sveti bodo pomagali pri procesu socializiranja in kontrolirali socializirane tovarne in idustrije. Vse gospodarsko in socialno zakonodajstvo mora biti najprej predloženo sovjetskim zbornicam in centralnemu svet v odobritev.

Stavka v Lipskem je končana in tamkaj vlada mir.

PRIDIGAR JE DOBIL, KAR JE ISKAL.

New York, N. Y. — Rev. dr. George A. Simons, metodistovski misjonar v Rusiji skozi enajst let in priča pred senatnim pododsekom, je na shodu Y. M. C. A. v Brooklynu dejal, da predsednik Wilson napeluje vodo na mlin zastavonoš rdeče zastave.

Takoj so vstali poslušalci in pričeli kričati: "Izdajalec!" — "Vrzite ga ven!"

Na njegovo srečo je došla policija na lice mesta in ga rešila iz rok razkačenih poslušalcev. Trije pomorščaki so pa stopili k njemu in mu rekli, da takoj prekliče žaljive besede. Simons je na to dejal, da je prepričan o predsedniku Wilsonu, da je fin krščanski gentleman. Kasneje je tajnik Y. M. C. A. prosil odpuščenja v imenu organizacije.

KAZNENCI SO SE POSLOVILI BREZ SLOVESA.

Rock Island, Ill. — Pet kaznencev je pobilo paznika C. C. Kirsha na tla, mu odvzelo ključe in samokres in zapustilo ječo. Pred odhodom iz ječe so zaprli paznika v samotno celico.

ITALIJANI MORAJO ZAPUSTITI SPORNE KRAJE.

Vlada Združenih držav ne bo trpela oviranja prehranitve Jugoslovanov in drugih.

AMERIČANI PREPREČILI VOJNO.

Washington, 10. marca. — V uradnih krogih se poroča, da prihodnji korak Amerike in zaveznikov bo, da se italijanske čete odstranijo iz spornega teritorija ob Jadranskem morju, če bo Italija še poskusila ovirati uvoz ameriškega živeža v notranje kraje bivše Avstrije. Zavezniki so napravili napako, ker so takoj ob sklenitvi premirja dovolili Italiji, da je zasedla disputirane jugoslovanske kraje; veliko ložje bi bilo takrat okupirati dotični teritorij z angleškimi, francoskimi in ameriškimi četami, kakor pa zdaj spraviti Italijane proč od tamkaj. Dalje se poroča, da bi bilo gotovo prišlo do velikega krvavega konflikta med Jugoslovani in Italijani v Dalmaciji, če bi ne bili Američani hitro posegli vmes.

CERKVENA KAPACITETA ZAGOVARJA ROBINSA.

Chicago, Ill. — Fred B. Smith, kapaciteta v ameriških cerkvenih krogih, je podal o Raymond Robinsu, ki je podal resnično sliko o ruskih razmerah pred Overmanovim senatnim pododsekom, sledečo izjavo:

"Čital sem vsako besedo mr. Robinsonovega poročila. Vem, kaj mr. Robins hoče, poznam ga in če čitate jutrajšnje četrtkove liste, najdete nekaj interesantnega v njih.

"Fakt je, da mr. Robins le kriči po kruhu in obleki za Rusijo. Živež je nagromaden v Vladivostoku, toda tehnična politika pravi, da se ga ne smemo dotakniti brez dolgih razgovorov.

"Pravi namen je: Ali naj Združene države odgovore na revolucijo v Rusiji s topovi, kosečimi ignorantno ljudstvo, ki ne ve, kaj hoče, ali naj se Amerika navzame človeškega duha in ga prehrani?

"Tole želi mr. Robins."

Po končanem govoru je mr. Smith dejal, da kritika, izvršena na mr. Robinsu, izgleda kot majhna nevoščljivost.

Mr. Smith ni govoril teh besed na delavskem shodu, ampak na zborovanju zastopnikov vseh protestantskih cerkev.

Kako majhni so naši Rasputini in Rasputinčki v primeri s tem mr. Smithom, ki se zavzema za slovansko ljudstvo v daljni Rusiji, katero je njemu tuje po jeziku, šegah in navadah, medtem ko naši Rasputini in Rasputinčki udrihajajo po ljudstvu, iz katerega so izšli, in ga prodajajo tujim interesom.

F. P. WALSH O BOLJŠEVIKIH.

Chicago, Ill. — Na shodu neodvisne delavske stranke v klavniškem okraju je govoril tudi F. P. Walsh, bivši predsednik narodnega delavskega vojnega odbora. O boljševizmu se je tako izrazil:

"Boljševizem je beseda, ki jo porabijo v tej deželi, da prekolnejo vsakega moža, katerega mnenje je v protislovju s človekom, lučajočim okoli sebe besedo, ki jo smatra za krasno prislovico. Dovolite mi, da vam rečem po njihovem tolmačenju te besede, da so edini boljševiki, ki jih poznam danes v Ameriki, oni veliki delodajalci, ki nočejo priznati delavcem v Združenih državah, kar jim gre po pravici iz te vojne, sadov, za katere so se bojevali skozi dve generaciji v Chicagu z vašim kandidatom na čelu."

Prosimo, ponatisnite, Rasputin!

VREME.

Chicago in okolica: V torek jasno. V temperaturi ne bo dosti izpremembe; okrog 32 nad ničlo. Lahki zapadni vetrovi. Solnčni izhod ob 6:10, zahod ob 5:51.

VOJAKI ZAHTEVAJO SPLOŠNO GLASOVANE O PROHIBICIJI.

Springfield, Mass. — Tukaj se je vršil velik ljudski shod, ki se ga je udeležilo nad 5,000 oseb in na katerem so zahtevali, da predsednik Wilson dovoli izdelovanje piva in lahkega vina s prvim julijem.

Pred shodom so odpuščeni vojaki v dolgi povorki demonstrirali proti prohibiciji.

DELAVSKI POLOŽAJ V STARI DOMOVINI.

IZ URADA TISKOVNEGA ODSEKA SRZ.

Iz Zagorja ob Savi pišejo "Napreju" 18. decembra m. l. sledeče: Dne 14. t. m. so naši gospodje liberalci terorizirali naše delavce v rudokopu. Hoteli so namreč imeti na vsak način delavce za svojo štafažo, toda delavci so odklonili praznovanje in manifestacijo na ta dan, ker so smatrali to za priredbo klike, ki hoče gospodariti v Zagorju s pomočjo bajonetov po starem avstrijskem sistemu tudi v novi Jugoslaviji. Razlika je samo ta, da so bili v stari Avstriji patrijotični nemčurji, v novi Jugoslaviji so pa slovenski liberalci, ki se obnašajo ravno tako. Ta gospoda je zahtevala, da naj v rudniku počiva delo na omenjeni dan, toda delavski zaupniki so odklonili zahtevo. Gospoda pa je imela to srečo, da je premotila kakih 10 delavcev, ki so vposleni deloma v kovačnici in deloma kot strojniki na rudniški železnici, da so se uprli delu popoldne in ponoči in tako ni bilo mogoče prevažati premoga iz rudniške perilnice na postajo. Ravnateljstvo si ni moglo pomagati in tako je v sporazumu z zaupniki počival obrat popoldne in ponoči in kakih 800 delavcev je izgubilo zaslužek. Delavci v tiskarni so pa delali kakor druge dneve. — Popoldne je bila manifestacija in razen onih desetih je bil en sam rudar v izprevodu. Torej med 1500 delavci pri rudniku ima liberalna gospoda samo 11 pristašev. Korakalo je vsega skupaj 150 oseb z otroci vred. Kakšna razlika od dne 29. oktobra, ko je takrat manifestiralo 7000 oseb; takrat so bili delavci polnoštevilno udeleženi. Proti večeru so pa hoteli gospodje z raznimi klici provocirati delavstvo na izgrede, toda niso imeli uspeha. Naši delavci so ostali mirni, čeprav so izgubili zaslužek: liberalni kliki v Zagorju niso dali prilike, da bi bila poslala nad nje srbsko vojaštvo in povečala svoj terorizem. — Več rudarjev.

Stavka v Trbovljah. — Trbovljah je izbruhnila 16. dec. nenadoma popolna stavka vsled nerednega razdeljevanja živil in deloma radi izzivalnega obnašanja nekih krogov, ki bi stvari lahko odpomogli. Rudarji niso dobili bele moke, cene slanini so še vedno bile nad 50 K itd. Rudarji zahtevajo večjo racijo moke, znižanje živilskih cen in še nekaj drugih stvari. Včeraj je bila posebna deputacija pri Narodni vladi v Ljubljani in je zahtevala ureditev teh vprašanj. Nepremišljeno bi bilo v tem slučaju očitati delavstvu boljševizem. O stavki bomo še poročali. — (Naprej 18. dec.)

V Hrastniku je umrl marljivi sodrug Alojzij Privšek, 14. dec. v dvajsetem letu svoje starosti. Bil je član rudarske strokovne organizacije, politične organizacije in pevskega, godbenega ter dramatičnega odseka.

Kako je v Celju. — Mnogo se je pri nas izpremenilo, odkar smo se otresli avstrijskega jarma. Sramotno delo zatiranja nižjih slojev so zdaj prevzeli slovenski birokratje, delo izkoriščenja pa slovenski kapitalisti. Narodni svet ne povablja več naših izvoljenih zastopnikov na svoje seje. Ne dopuščajo, da bi krotili naše imperialiste in jim hladili njih nacionalno kri. Gospodje pri sodniji so celo izjavili, da so zdaj oni

(Dalje na 3. strani, 1. kolona)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $4.00 na leto, $2.00 za pol leta in $1.00 za tri mesece; Chicago $5.50 na leto, $2.75 za pol leta, $1.40 za tri mesece, in za inozemstvo $7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $4 per year; Chicago $5.50, and foreign countries $7.00 per year.

31

Datum v oklepanju n. pr. (March 15-19) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PRVA ZMAGA NEODVISNE DELAVSKE STRANKE V ILLINOISU.

Izid primarnih volitev v Bloomingtonu je tak, da je nekaterim političarjem meščanskih strank prišlo slabo. Političarji so pred volitvami drug drugemu šepetali tajnosti in skrivnosti, kajti na volilcih so opazili nekakšne spremembe, kakeršnih niso videli pri prejšnjih volitvah. Stari političarji, ki so v prejšnjih volilnih kampanjah marsikaj obljubili volilcem s trdnim namenom, da ne spolnijo najmanjše obljube, so skimavali in dejali, da ta znamenja ne obetajo nič dobrega za republikance in demokrate. Ali tolažili so se, da mogoče stvar ne bo huda, kajti v prejšnjih dneh je tudi že večkrat izgledalo slabo za stari stranki, kedar se je množilo število brezposelnih delavcev, ali delavci so se vselej dali preplašiti s frazo, če ne volite nas, bomo zaprli tovarne in so pokorno glasovali za kandidate, za katere smo jim naročili naj oddajo svoje glasove. Zakaj bi ta fraza sedaj ne pomagala, če je še vsikdar povzročila za nas ugoden učinek?

Tako so ugibali političarji starih strank in v strahu pričakovali volilnega dne.

Dan volitve je napočil, in izid?

Mesto Bloomington ima komisijonsko formo uprave. John B. Lennon, županski kandidat neodvisne delavske stranke je dobil 3,228 glasov, prejšnji župan Jones, za katerega so agitirali vsi, ki so se sprli z napredkom v človeški družbi, je dobil le 3,002 glasova.

Za komisarje so prišli na glasovnico od delavske stranke Meyers, Nevin, Salch in Frank J. Morgan.

Največ glasov je prejel Nevin in sicer 2,825. Za njim je bil Salch z 2,512 glasovi in Morgan je bil tretji z 2,402 glasovoma. Kot četrti se je vtihotapil kandidat starih strank, peti je pa bil Meyers.

Ta volilni izid je silno poparil političarje starih strank v Bloomington in v drugih mestih v Illinoisu, kajti pripravljeni so bili na marsikaj, vendar pa ne tak izid primarnih volitev. Nekateri zelo "pametni političarji", ki so prerokovali veliko zmago za kandidate starih strank, so se od same jeze zaprli v sobe, da ložje kuhajo "rivec".

Volilcev je prišlo na volišče 60% in če delavci količkaj razvijejo agitacijo, bodo kandidatje delavske stranke izšli na dan glavne volilne bitke kot zmagovalci iz volilnega boja.

Salch je znan vodja konzumnega gibanja med delavci v Illinoisu, ravno tako je poznan Lennon med strokovno organiziranimi delavci, da ni še nikdar odjenjal za las napram privatnim podjetnikom, če je šlo za koristi delavstva.

Mirovna konferenca je polagoma in srečno prišla v — boljševiški stadij. Diplomatje in razne države stavijo svoje zadnje karte na boljševiški strah. Francija zahteva večji kos nemske zemlje, veliko odškodnino in vse vojne stroške povrnjene; če ne bi vsega tega, tedaj se gotovo pogrezne v boljševizem. Lloyd George grmi v parlamentu: Drzavni socializem takoj ali pa boljševizem kaj kmalu! Italijani grdo gledajo, skomizgajo z ramami in pravijo: Če nam ne date Reke in Dalmacije, bomo imeli revolucijo in boljševizem. (O, da bi le skoraj imeli oboje!) Nemška Avstrija, Čehoslovakija in Poljska prosijo — kaj prosijo, zahtevajo: Živila sem, ce ne bomo pa boljševiki : kopiti in rogovi kot se spodobi. In Nemčija? Oh, Nemčija je že povedala, da postane boljševiška od glave do pete, ako ji ententa naloži preveč odškodnine. Zdaj je treba, da se se Wilson razjezi in poda svoj ultimatum: Ali vse moje tocke do zadnje ali pa rogati boljševizem. Glorijozna doba!

Koliko so prejeli delavci? Mr. Cartmell, predsednik Kelly-Springfield Tire company, poroča, da je kompanija v zadnjem letu napravila največji dobiček. Po odbitku vseh troškov, izvzemši davku, je kompanija imela $1,365,227 čistega dobička.

Žrtve na industrijalnem polju. V treh nadzornih distriktih okraja Lackawanna, Pa., so producirali 10,027,901 tono premoga. Pri produkciji tega premoga je bilo ubitih 60 rudarjev, 1[illegible] je bilo ranjenih, ostalo je 55 vdov in 146 otrok je postalo osirotelih.

DOPISI.

Willock, Pa. — Kakor povsod po drugih naselbinah, kjer so naseljeni Slovenci, tako se je tudi tukaj začelo delovati za svobodo in prostost naših rojakov v stari domovini.

V ta namen se je vršila izredna seja vseh tukajšnjih slovenskih podpornih društev skupno z 'Willoškim zabavnim klubom" na kateri so sklenili, da prirede kampanjo za nabiranje prostovoljnih prispevkov v miljonski sklad SRZ. V ta namen se je izvolilo rojake Anton Suttler, Blaž Draksler in Lorene Trobec za nabiralce.

Omenjeni rojaki so se podali na njih trnjevo pot takoj in pričeli nabirati prostovolnje prispevke za miljonski sklad.

Imeli so še precej uspeha in nabrali prilično lepo vsoto. Razumno je, da so naleteli na nekatere rojake, ki so še vedno zakrknjeni privrženci gnile in že razpadle Avstrije, kateri niso vredni, da uživajo gostoljubje Združenih držav.

V naselbini Willock, Pa. bi si rojaki lahko bolj odzvali pri tej kampanji, toda ne more se jim očitati, ker se nekateri morajo morajo boriti za svojo življensko eksistenco. Nabrali so $429.50, za kar gre vsa čast prispevateljem kakor tudi nabiralcem ker so tako častno rešili svojo nalogo.

Želim, da bi se morje razdvojilo in bi se napravila suha pot, da bi lahko šli privrženci stare coprnice Avstrije po suhem v njih obljubljeno deželo, toda kakor hitro bi pa prišli do srede oceana naj bi se valovi strnili ter pokopali te izdajice slovenskega naroda, da bi ne vživali sadove drugih, kateri so bili pripravljeni delovati z vsemi močmi, da se doseže prosta in svobodna jugoslovanska federativna republika.

Ko smo zaključili nabiranje prostovolnih prispevkov v miljonski sklad SRZ, smo sklicali javen ljudski shod 16. februarja, na katerem je nastopil kot glavni govornik rojak Lorene Trobec, ki nam je v jasnih besedah pojasnil namen miljonskega sklada in nekatere nesramne načrte sovražnikov Jugoslovanov in raznih imperijalistov.

Nastopili so še razni drugi govorniki, ki so pojasnjevali cilje in namene SRZ ter pozivljali navzoče rojake, da naj se pridružijo temu gibanju in da naj podpirajo SRZ, kolikor jim le dopuščajo razmere in okoliščine.

Po končanih govorih se je ustanovila podružnica SRZ, št. 74 in se je vpisalo takoj 65 članov in članic.

Ko se je vršila prva redna seja te podružnice, so člani izvolili iz svoje srede potrebni društveni odbor in tri zastopnike, katerih prihodnja seja se je vršila 23. februarja v Presto, Pa.

23. februarja smo se odpeljali 12 rojakov po številu, v Presto, na okrožno konferenco, katera je bila nad vse zanimiva. Udeležilo se je lepo število rojakov iz Presto, Pa. in bližnje okolice.

Po končani konferenci smo si tolažili svoje sitne želodce z raznimi dobrotami izmed katerih je ena obsojena od sv. prohibicionistov na smrt". Pozno v noč smo se zabavali s tamošnjimi rojaki, katerim gre za njih gostoljubje vsa čast in hvala.

Ko se je približal čas odhoda smo še založili naše želodce z pristnimi kranjskimi klobasami ter se vsedli v avtomobil, kateri bi nas moral peljati na naš dom. Toda ta mrha je zaštrajkala pri nekem klanu, ki je dolg blizo ene milje in pol. Vse naše prizadevanje, da bi ga spravili v tek, je bil zaman. Poskusili smo vse, toda zastonj so bile naše "prošnje in molitve. Slednjič nam ni preostajalo drugega, kot da ga rinemo do vrha. Storili smo to v potu svojega obraza.

Pripeljali smo se domov, ko so drugi že odhajali na delo. Seveda mi pa tudi nismo hoteli pokazati, da smo ponočevali in da smo prišli ravnokar domov, in radi tega smo šli vsi na delo. Sicer pa ni bilo posebno prijetno.

Kar se tiče delavskih razmer, so bolj piškave. Premogokopi obratujejo od dva do tri dni na teden in nekateri tudi po štiri. Brezposelnost se tudi že prikazuje. Radi tega ne svetujem nikomur, da bi sem prišel za delom.

Da se nekoliko razvedrimo ta predpust, smo priredili nekaj veselic in maškeradnih plesov. Upali smo, da se bo kdo naveličal pečlarskega življenja in se vpregel v zakonski jarem. Toda bili smo goljufani v teh zadevah in marsikateri je moral vleči ploh na pepelnično sredo.

Prav jim, zakaj se pa ne ženijo, da bi imeli še "luštne cajte."

Pozdrav vsem zavednim Jugoslovanom.

Frank Dolinar,
taj. krajev. org. SRZ, št. 74.

Windler, Pa. —Vsi jugoslovanski narodi so se pričeli dramiti ter izpoznavati, da je edina pravilna rešitev zavozlanega balkanskega vprašanja v ustanovitvi jugoslovanske federativne republike, kjer bo imel vsak narod iste pravice in iste dolžnosti. Vsi narodi so pričeli izpoznavati, da je monarhija le nekaj zastarelega, v državi z republikansko formo vlade pa ima človek lahko svoje pravice, da jih lahko rabi, kar je nekaj ne mogočega v monarhistični državi. Vsi narodi so pričeli odstavljati svoje kralje in razne druge monarhe, ker so izprevidili, da je to nekaj popolnoma nepotrebnega in zastarelega.

Na podrtinah stare Avstrije so se pričele vstanavljati nove in proste države. Narodi, kateri so bili prej zatirani in tlačeni so se zdramili in začeli zahtevati iste pravice, do katerih ima vsak kulturen narod pravico. Ustanovila se je Ogrska republika, Čehoslovaška republika, in še celo Nemška Avstrija, katera je bila najbolj udana svojemu Korlnu, je dala brco svojemu cesarju in je postala republika.

Kaj pa mi Jugoslovanski narodi, kateri smo bili najbolj zatirani in izrabljeni v stari Avstriji? Ali naj samo mi ostanemo najbolj nazadnjaški narodi in naj imamo še kraljevino, za katero nihče več ne mara? Ali naj ravno mi pokažemo svetu, da nismo še toliko zmožni, da bi lahko sami sebe vladali? Ne, to ni resnica, ampak je nekaj starih frakarjev in oseb, katerim je lastna korist več, kot pa blaginja celokupnega naroda in se sedaj potegujejo na vse kriplje in se poslužujejo vseh mogočnih sredstev, da bi dobili kraljevino Srba, Hrvata in Slovenaca". Ali ni to sramota, da bi ustanovili kraljevino, za katero priprosto jugoslovansko ljudstvo ravno toliko mara, kot za lanski sneg.

Ne, mi moramo to zabraniti in posnemati moramo naše brate v starem kraju, kateri glasno zahtevajo republiko in ne marajo nič slišati o kaki kraljevini ali podobni nestvorbi. Podpirati moramo naše brate, kolikor nam le pripuščajo legalna sredstva.

Radi tega smo tukajšnji Hrvati sklicali velik javen shod, kateri se je vršil 2. marca v Cambria, Pa., in na katerem je imel Rev. Kajič glaven govor, v katerem je nas pozivljal za skupno delovanje z brati Slovenci na programu SRZ.

Dvorana je bila nabito polna in ljudstvo je zvelikim zanimanjem poslušalo izvajanje govornika. Vsi navzoči so se izrekli z velikim navdušenjem za "Slovensko Hrvatsko republiko."

Pozivljam vse brate Hrvate po drugih naselbinah, da naj posnemajo tukajšnje rojake in da naj se pridružijo temu gibanju. Posnemati moramo naše brate v njih velikem in požrtvovalnem delu, kateri so sklenili, da delujejo toliko časa, dokler, ne dosežejo končnega cilja. Radi tega na delo in prosto jugoslovansko federativno republiko.

Vinko Kinkele, preds.

Camp Grant, Ill. —Nekaj vprašanj nasprotnikom SRZ. — Odgotovih strani se je takoj po podpisanem premirju apeliralo, da bi se prenehalo z vsako polemiko med organizacijam SRZ, in SNZ, ter naj se deluje skupno za osvoboditev Jugoslovanov.

Pameten človek se je popolnoma strinjal s tem nasvetom, ker upati je bilo, da so nasprotniki prišli do prepričanja, da nimajo ljudstva za sabo in da se ljudstvo ne strinja z njih programom in delovanjem za kraljevino. Toda obžalovanja vredno je, da so oni apeli veljali le za člane in voditelje SRZ ne pa za njih same. Kajti nesramni napadi na organizacijo SRZ in njih člane se vrste v nasprotnih časopisih vedno in vedno.

Jaz bi vprašal nasprotnike SRZ, toda ne iz kakega sovraštva ali zaničevanja, ampak iz poštenih namenov, da objavijo javno in razumljivo, odkod izvira ali prihaja mržnja do SRZ?

Vprašam vas: "Ali verjamete v republikansko obliko vlade? Verujete v enakopravnost in samoodločevanje naroda? Verujete vnapredek in demokracijo? Verujete ,da ima delavec po naravnih zakonih ravno iste pravice do življenja kot bogataš? Ali verujete, da je velikanska večina Ameriških Slovencev za "Slovensko republičansko združenje?"

Prosim vas, da odgovorite na ta vprašanja in sicer točno in javno ter brez vsakega zavijanja.

Ako se soglašate s temi vprašanji, potem jaz ne vidim drugega, kot edino golo osebno sovraštvo do voditeljev, ki niso vašega političnega ali verskega prepričanja, ki se pa najbolj trudijo in ki največ žrtvujejo za narodno neodvisnost. Ako se pa ne strinjate, z gori stavljenimi vprašanji, potem pa spadate v krog reakcijonarjev, kot so bili nemški kajzer, avstrijski cesar, ruski car in kompanija, ki ne pripoznavajo nobenih pravic narodu in še najmanj pa priprostemu delavcu. Ne pripoznajo sploh nobenih demokratičnih institucij in sami sebe priznavajo kot edine vladajoče faktorje.

Takih voditeljev pa slovenski narod ne mara, ker je že prekruto občutil avtokratično pest in njihovo vladarsko pravičnost.

Rojaki! Padla je ena izmed najavtokratičnih in reakcijonarnih vlad, avstrijska. Toda sedaj moramo biti oprezni, da na razvalinah te podrtine ne nastane druga monarhija, ki bo istotako mačeha za Slovence. Predrage so bile žrtve, da bi narod biti moral zopet monarhistično zasužnjen.

Moja skromna želja bi bila, da bi se ameriški Slovenci nekoliko bolj zanimali za osvoboditev vseh jugoslovanskih krajev izpod imperijalizma, da bi bili vsi Jugoslovani združeni v prosti Jugoslovanski federativni republiki. Pozivljam jih tudi, da bi bolj pazno zasledovali delovanje naših gospodov nasprotnikov, ker uverjem sem, da pride čas, ko zabrnejo sukno po drugem vetru.

Ni sicer ravno dolga doba od l. 1914 pa do 1919, toda izpremembe so tako velikanske, da se sploh ne morejo primerjati s tem časom. Demokracija prihaja skokoma in marsikak politik, pisatelj ali časnikar je zamenjal svojo pot, po kateri je hodil n. pr. 1914. Seveda nekateri pod pritiskom razmer, drugi pa ,ker so uvideli, da je tako najbolje za narod, ljudstvo, da je edino demokracija prava rešitev za priprosto ljudstvo v prvi vrsti seveda za delavce.

Slovenci v tej deželi so dovolj jasno pokazali, kaj zahtevajo, z nabiranjem prostovoljnih doneskov za miljonski sklad.

Vsak Slovenec, ki ljubi še svojo rodno grudo, svoje brate onkraj oceana, se je moral radovati dopisov, katere so pisali priprosti delavci ter v njih izražali svojo ljubezen do svobodne in proste stare domovine. Tako sem n. pr. čital dopis, ki se je glasil: "Toliko in toliko sem že prispeval v miljonski sklad in sem pripravljen še toliko, samo da se doseže jugoslovanska republika". In to so darovi slovenskih trpinov, ki se zavedajo in ki vedo, kaka je razlika med svobodno republiko in "najbolj demokratično kraljevino", (?) ki vedo kaj je avtokracija in demokracija. Darovali so z namenom da se Slovenski narod popolnoma oprosti avtokratičnih verig, v katere je bil uklenjen že stoletja in stoletja. O, da bi se uresničile v najkrajšem času te skromne želje priprostega slovenskega trpina, delavca.

Neke študirane glave si vprašujejo, kaj bo z miljonskim skladom?

Prepričan sem, da odgovorne osebe v eksekutivi SRZ ne bodo plačevale kakšne advokate in druge frakarje v starem kraju, ki dero na najbolj nesramen način uboge kmete, še manj pa, da bi ustanavljali kake samostane, darovali samostanom, božjim potom, in podpirali enak humbug in redili nekaj lenuhov v različnih "kloštrih".

Ne potrebujemo samo en miljon, ampak tri in še več, da bi otrebili slovensko zemljo raznih pijavk in zajedavcev in da na mesto avtokracije vpostavimo pravo in resnično demokracijo. Upam, da čas prinese vse to in sicer v nakrajšem času.

Tukaj smo sedaj podobni onim menihom, ki drugega ne smejo, govoriti, kot: "Memento mori". Mi pa nočemo drugega kot: "Kedaj pojdemo domov." '

Vaš

Fred A. Vider.

Widen, W. Va. — Ta naselbina je še jako malo poznana med slovenskimi rojaki. Radi tega nameravam nekoliko opisati to naselbino in nekoliko poročati o tukajšnjih razmerah.

Ta naselbina je oddaljena od mesta Charleston, W. Va., ki je tudi glavno mesto te države, okrog 70 milj.

Tukaj okrog se raztegajo velikanski gozdi, kateri bodo pa najbrž kmalo izginili, ker postavlja namreč tukajšnja premogokopna družba veliko parno žago. Vsa okolica je zelo hribovita.

Tukajšnja naselbina je stara kakih deset let, Slovenske družine dosedaj še ni nobene naseljene tukaj. Slovencev nas je samo deset in smo vsi organizirani v pečlarskem klubu. Kajti za stanovanje in hrano je bolj težavno tukaj. Najcenejše je $40.—50. na mesec in se še težko dobi.

Največ je še Poljakov in Ogrov ter malo število Hrvatov.

Dosedaj smo še delali s polno paro in sicer noč in dan Kako dolgo bomo tega se ne ve. Nekateri sicer obljubujejo, da bomo stalno delali. toda na take obljube se ni dosti zanesti.

Nekateri zaslužijo še precej dobro, nekateri pa zopet komaj za hrano, to je odvisno kot po vseh premogokopih od prostora in koliko dobi kdo vozov. Plača je $1.-10 od voza in 50c od jarda v prostoru, po rovih je pa $2. — od yarda. Dobi se tudi dovolj kamenja, za katerega noben premogar ne mara dokler se ga ne privadi. Vozovi so prilično veliki.

Svetujem pa nobenemu ne, da bi sem prišel za delom, ker se že tukaj opaža brezposelne delavce in ker se jako težko dobi hrana in stanovanje.

Pred kratkim časom so tukaj postavili veliko poslopje, katero je last "Young Men Christian Association". V tem poslopju bodo v kratkem pričeli podučevati angleški ježik za one, kateri niso zmožni tega jezika. V tem poslopju, YMCA, se nudi dovolj vsakovrstne zabave, kakor n, pr. kegljišče, biljardnica, čitalnica, dvorana za žogo igrati in v nedeljo popoldne je prosta kinematografična predstava. V tem poslopju je tudi kopalnica in seveda tudi cerkev. Vsako nedeljo v mesecu pride duhoven iz Richwooda, W. Va. maševati in pobirati kvodre in dolarje. Koliko ima vspeha mi je neznano.

Influenca je tudi tukaj dobro razsajala in ni niti prizanesla pečlarskemu klubu. Izgubili smo vrlega člana ter zavednega rojaka John Dolenca, ki je bil doma iz Hotederšice pri Logatcu.

T. Rudolf.

Trommald, Minn. — Rudniška družba, ki lastuje "Merrit Mine" je odpustila sedaj vse svoje delavce in je zaprla rudnik za nedoločen čas. Kaj je temu vzrok nihče drugi ne ve, kot družba sama.

Marsikdo se sedaj čudi, kako je to, ker pred kakim polletom je moral vsakdo delati in ako ni delal so ga pa kaznovali. Sedaj nas pa ne puste delati.

Drugi okoliški rudniki tudi bolj slabo delajo in nekateri že počivajo. Radi tega ne svetujem nikomur, da bi sem prišel za delom, ker je tukaj že veliko število brezposelnih, ki hodijo od rudnika do rudnika ter iščejo delo.

Prava uganka bo sedaj za delavca, kako preživeti sebe in svojo družino. Draginja narašča, brezposelnost vedno večja.

V tukajšnji naselbini smo ustanovili meseca januarja društvo "Trommald" in smo ga priklopili SNPJ. To novo društvo je dobilo številko 372. Radi tega opozarjam vse tukajšnje rojake, kateri ste že člani te organizacije in niso člani tukajšnjega društva, da vzamejo prestopne liste k našemu društvu. S tem si bodo pribranili marsikako sitnost, posebno v času bolezni.

Anton Vogel, tajnik.

NEOPOJNO PIVO PREPOVEDANO V NEVADI.

Carson City, Nev. — Najvišje državno sodišče je razsodilo, da je neopojno pivo v državi Nevadi prepovedano po prohibicioniškem zakonu, ki je stopil v veljavo 17. decembra 1918.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

DELAVSKI POLOŽAJ V SLOVENIJI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gospodarji, ko jih je eden naših delavcev opozoril na nekatera kriviična dejanja. Eden izmed prvih naših miljonarjev, ki je znan kot dober narodjnak, si je nabral celo čredo rezerviranih erarskih konj v "retablirungi", katere zdaj tako dobro krmi, da so mu oglodali vsa drevesa "rajšole". Poznamo tudi nekatere gospode oficirčke, ki so si nakopičili tisočake na račun imetja nekdanje avstro-ogrske armade, kar je zdaj last Narodne vlade Zakaj se vlada ne pobriga za te stvari? Naše delavstvo v Celju si je organiziralo izobraževalno društvo "Svoboda" in zbralo knjige vseh organizacij v enotno knjižico. Konsumna prodajalnica lepo napreduje. — (E. M. v Napreju 18. dec.)

Železničarska konferenca v Ljubljani. — 16 decembra 1918 se je vršila v hotelu 'Union" v Ljubljani konferenca železničarske organizacije ob obilni udeležbi delegatov iz vseh pokrajin, le južno od Logatca niso mogli priti delegatje. Prišlo je tudi lepo število hrvatskih sodrugov, med njimi sodr. Turkovič. Konferenco so vodili: Kopač, predsednik; Ambrožič namestnik; Mozetič zapisnikar in Zupan namestnik. Dnevni red je bil: 1) situacijsko poročilo, 2) organizacija in taktika, 3) ustanovitev centralnega železničarskega društva za Jugoslavijo, 4) odobritev pravil in 5) oběni zbor. — Zborovalce sta pozdravila Turkovič v imenu hrvatskih in Petejan v imenu slovenskih socialnih demokratov. Konferenca je sprejela resolucijo, da ostane oblika bodoče železničarske organizacije centralna za vse jugoslovansko ozemlje in da se v vseh deželah troimenskega naroda ustanovijo deželne organizacije — (Naprej 17. dec.)

Iz Škofje Loke. — Sekcijo za vzdržavanje proge Ljubljana-Trižič vodi neki gospod z imenom Kurschel. Pod vodstvom tega moža je aprovizacija delavstva taka, da si ni mogoče misliti slabše. Vse leto nam že obetajo premog, pa ga še ni, dasiravno bi ga zdaj najbolj potrebovali, ko je tak strupen mraz. Čuvaji so ga dobili za stanovanje, za službene prostore pa ne. Petrolej smo dobili enkrat v letu. Mast in sladkor nam je bil ta mesec po njegovi brezbrižnosti ukraden iz vagona. Zadnji čas bi bil, da bi nam božja ali vladna previdnost vzela tega moža! — (Naprej 24. dec.)

Delavski shod v Škofji Loki. — Dne 22. dec. je imel sodr. Erjavec shod ob obilni udeležbi domačega prebivalstva v gostilniških prostorih g. Guzelja. Poročal je o zahtevah, ki jih stavi naše delavstvo na našo vlado in ustavodajno skupščino. Zborovalci so izrazili svoje ogorčenje nad sistematičnim izrabljenjem revnega prebivalstva od strani lokalnih Grgovcev in magnatov. Končno se je nabrala lepa svota za tiskovnni sklad "Napreja" in za spomenik velikega sodruga Ivana Cankarja. — (Naprej 24. dec.)

Spekulacija s sladkorjem. — V celjskem skladišču Union za sladkor so se godile med vojno velike nerednosti. Medtem ko je celjski okraj trpel na pomanjkanju sladkorja, so ga iz tega skladišča pošiljali kar cele vagone v Trst po jako visokih cenah. Zdaj je vsa zadeva v rokah sodišča. Vodjo skladišča A. Wagnerja so prijeli v Slov. Gradcu. Zapletenih je še mnogo drugih oseb in tudi uradniki južne železnice. — (Naprej 24. dec.)

Zabukovce pri Celju. — Pri nas se je vršil v nedeljo 8. dec. javni shod rudarjev, na katerem je poročal Miha Čobal. Shod je bil jako dobro obiskan, navzočih je bila polna dvorana do zadnjega kotička in med njimi je bilo tudi nekaj poduradništva. Po enoinpolurnem govoru in izvolitvi odbora rudarske organizacije se je zborovanje zaključilo. Pri nas je 344 rudarjev organiziranih in le še kakih 20 neorganiziranih; da tudi te v kratkem pridobimo v organizacijo.

Zidan Most. — Cementovni delavci so se 19. dec. organizirali in ustanovili delavski svet. Ustanovni shod je bil pri Juvančiču.

V Radečeh in na Vrhovem. — Proletarska zavednost se razširja tudi na kmetih. Naš kmet je v marsičem spregledal po vojni. Početkoma so mu bili trobili, da gre v tej minuli vojni za vero. Ali spoznal je laž, šel je med svet in tam se je otresel ozkosrčnosti. Vrnil se je na svojo grudo z revolucioniran. Te dni sta se vršila dva čisto kmetička shoda v Radečeh in na Vrhovem in nabralo se je toliko ljudstva, da ni bilo prostora za zborovalce. Na obeh shodih je govoril sokrug Lemež o razliki med staro Avstrijo in Jugoslavijo, o razliki med podložništvom in državljanom, o zahtevah socialistov glede ureditve nove države, o naših zahtevah glede kmetiškega vprašanja itd. Stranka ima v obeh krajih dobre agitatorje med kmeti.

"NAŠI BOLJŠEVIKI."

IZ URADA TISKOVNEGA ODSEKA SRZ.

Pod tem naslovom piše ljubljaski "Naprej" dne 19. dec. 19918 sledeče:

"Naša moč", glasilo slov. (krščansko socialnega) delavstva prinaša članek, v katereh se z vso silo zaletava v našo stranko. Pisec tega "veleaktualnega" članka se je seveda poslužil izrazov, katerih je gotovo vajen iz časov pred svetovno vojno. Začenja z bombo "boljševik", potem se pa kar vrsti "rdečkarji", "rdeča gospoda", "soc. dem. knuta", "rdeče nasilstvo" itd. Vidi se da tiči v njemu še precej "idealov" troperesne deteljice nekdanje klerikalne stranke: Šušteršič, Lampe, Štefe. Oni so nam ustvarili popolni slovar psovsk in dopisnik "Naše moči" ga je moral temeljito preštudirati, da je v par vrstah nagromadil toliko teh "domačih izrazov." Le žal, da jih je napisal katoliško misleč človek. Po tem se spozna, da mu je sveto pismo španska vas. Toda ne razpravljajmo o teh izrazih, ki so po mnenju dopisnika menda nadomestilo za plemiške naslove, ki se odpravijo v Jugoslaviji. Pobavimo se nekoliko s člankom samim.

Nam je torej zrastel greben in delamo s silo. Terorizirati hočemo krščansko-misleče delavstvo, da vstopi v naše vrste! Človek bi mislil pri tem, da hoče par jeseniških "boljševikov" diktirati svoje mnenje tisočem delavstva, ki ljubijo le rožni venec, ne pa svobode. No, malo drugačna je ta stvar. Jeseniško delavstvo je na javnem shodu dne 1. decembra na predlog predsednika shoda z viharnim odobravanjem sklenilo, da ne bo odslej trpelo v svoji sredi nobenega neorganiziranega delavca več. Tekom 14 dni mora biti ves jeseniški okraj organiziran. Delavstvo je ta sklep pozdravilo z vzklikom, da morajo takoj stopiti v organizacijo vsi delavci, vsi mojstri in tudi uradniki. To je torej resnica! Če se je pa velika večina delavstva izrekla, da mora biti odslej vsak delavec organiziran v naši socialno demokratični stranki, je vzrok najbrže v tem, ker delavstvo ne zaupa več onim, ki so ga dslej vedno le vodili za nos. Delavstvo želi organizacije, toda take, ki mu bo v korist in ki bo delala v dobrobit zatiranih in zasužnjenih, ne pa take, ki bo le v šafažo pri procesijah in drugih takih prireditvah. In jeseniško delavstvo se zaveda, da mu vaša organizacija ne bo prinesla tega, ker vsa klerikalna stranka ni doslej prav ničesar storila ze delavstvo. To je čisto umevno, ker klerikalna stranka hoče zastopati vse sloje: miljonarje in delavce, kmete in veleposestnike, tercijalke in služkinje itd. To pa ne gre! In če gre, pa z dokazi na dan! Poverjenik za javna dela pri narodni vladi v Ljubljani je pristaš klerikalne stranke in zet miljonarja Pollaka ,Pritisnite torej nanj, da nasvetuje tastu, da bo skrajšal v svojih tovarnah delovni čas na osem ur in delavce pošteno plačal, ne pa tako sramotno kot doslej. Recite mu, da odpravi naredbo, vsled katere ima militarizem še vedno svojo pest nad raznimi obrati. Le radikalno, gospodje! Zgrabite ga za vrat in recite: ali, ali . . . Po dejanjih vas bomo sodili. Kajne, to ne gre, sicer se bi zamerili višjim! Vidite, ker ne morete pokazati drugih uspehov, kakor par zastav in izletov, zato vas delavstvo ne more vpoštevati, a še manj vam more zaupati. Predolgo ste varali delavce, toda svetovna vojna je delavstvu odprla oči! In ker čutite, da tako ne gre več dalje, ste naenkrat izrazili misel, da bi bilo mogoče skupno delo. To se pravi: Rdečkarji, sejte, mi katoliški bomo pa pobrali dozorel sad. — Vi boste delali, mi pa želi. In če bo akcija imela uspeh, bomo rekli: To ste naredili le z našo pomočjo! Če pa ne bo uspeha,, bomo vpili: Rdeča banda je izdala delavstvo. — No, gospodje, mi gremo lahko brez vas in preko vas, ker vemo, da vaše delo ni resno in ni v prid delavstvu.

Na nedeljskem shodu v Zagorju sta katoliška "rešitelja" delavstva g. Gostinčar ml. in "Slovenčev" uradnik g. Vrtovec zagrozila delavstvu naše stranke, da se bo proti nam postopalo z oboroženo silo. Morda imata gospoda v tem oziru kako obljubo g. poverjenika za narodno obrano? Ne moremo tega trditi, a ker sta se tako izrazila na javnem shodu, bo morda res. Kaj pa če je naznanjena mobilizacija v tem v zvezi? Rabimo pojasnil in to nujno!!!

Delavcem pa svetujemo, da na shodih javno vprašajo ta dva gospoda, kje sta bila v času svetovne vojne! Pa vendar ne, da sta bila "unentbehrlich". Mogoče je vse. Kajti ravno taki "ljubitelj ozadja" posebno radi groze s puškami in bajoneti, ker se sami še niso s tem "igrali." No, mi vsaj upamo, da klerikalna stranka ne bo imela nikdar več take moči, da bi nam pošiljala vojaštvo na vrat in nas dala streljati kot pse. Verujemo, da ste zmožni to storiti, če bi bili le vi na krmilu. A časi so minuli, ko so vaši voditelji pošiljali udane backe v svetovno mesnico in ko so vaši voditelji glasovali za kakončke in bajonete, s katerimi je morila junaška avstrijska armada srbske žene in otroke! Tega veselja pa ne boste več doživeli, da bi še kdaj morili lastne brate! Pustimo vam upanje, to je vse.

Tudi sodrug Anton Kristan je tarča, v katero streljate! Prav! Mi mu zaupamo, ker vemo, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da olajša delavcem trpljenje in jim pomaga do njihovih pravic. Če pa ne bo vsega dosegel, kar bi rad, primite za ušesa vaše pristaše — poverjenike in jim povejte, da slabo zastopajo koristi katoliškega delavstva. Sicer pa ste že v 1. številki "Naše moči" izrazili željo, da bi vam prijalo "korito" pri poverjeništvu za socialno skrb. Odgovor ste že dobili. Seveda bo za vse vaše voditelje tudi v vsej Jugoslaviji premal korist, posebno še, če bodo tako delali za blagor domovine, kakor dela poverjenik za javna dela.

"Boljševiki" v delavskih vrstav pač nimajo nič skupnega z "boljševiki" višjih slojev in zato pozdravljamo svoje sotrpine, katoliške "menjševike."

S SEJE NARODNE VLADE SHS.

IZ URADA TISKOVNEGA ODSEKA SRZ.

S 35. seje v Ljubljani z dne 16. decembra 1918.

Zvečer dne 14. decembra so prišle srbske čete v slovenski kraj Grabštajn na Koroškem in so se razdelile po hišah. Ob pol 6. zjutraj so obkolile nemške čete Grabštajn; prišlo je do boja, v katerem je bilo po došlih ustnih in časnikarskih poročilih 45 Srbov mrtvih in ranjenih in 309 ujetih. Srbski stotnik Milosavljević je opozoril Nemce pred bojem na dejstvo, da so to ententne čete in da je zasedenje Grabštajna v smislu določil premirja. Z ozirom na ta dogodek je poslala Narodna vlada državnemu uradu za zunanje zadeve na Dunaju in deželni vladi v Celovec oster protest, v katerem naglaša, da se je s tem kršilo premirje in da se je zadeva sporočila vrhovnemu ententnemu poveljstvu; za neizogibne posledice odklanja Narodna vlada vsako odgovornost.

S Koroškega je došlo tudi sicer več poročil o neznosnem položaju ondotnih Slovencev. Iz poročil je razvidno stremljenje Nemcev, pregnati iz slovenskega ozemlja Koroške voditelje slovenskega prebivalstva, ljudstvo pa uplašiti, da bi bilo v slučaju plebiscita kar mogoče malo slovenskih glasov.

Narodna vlada smatra za neobhodno potrebno, da se sedanje previsoke cene znižajo. Preden stori v tem oziru odločilne sklepe, se bo posvetovala v posebni enketi s strokovnjaki iz krogov producentov in konsumentov. Enketa se vrši v soboto ob 10. uri dopoldne; udeleže se je vsi poverjeniki, odnosno njih zastopniki, dalje 6 zastopnikov konsumentov, ki jih predlaga poverjeništvo za socialno skrbstvo, 6 zastopnikov kmetijstva in 6 zastopnikov trgovine in industrije, ki jih imenujeta dotični poverjeništvi.

Narodna vlada ima v svojem območju 48 lokomotiv, ki so bile poprej prideljene direkcijam državnih železnic v ozemlju Nemške Avstrije. Te lokomotive je reklamiral zastopnik Nemške Avstrije za svojo državo. Sklene se, da se smatrajo lokomotive za predmet skupne likvidacije in se začasno ne oddajo v Nemško Avstrijo razen v zameno za druge potrebščine iz predmetov skupne likvidacije.

Pri poštnem ravnateljstvu v Ljubljani se ustanovi strokovni računski oddelek štev. II. in opremi z vsemi potrebščinami. Da se dobijo prostori za ta urad, pregleda komisija, obstoječa iz poverjenikov za narodno obrambo, socialno skrbstvo in promet, uporabo prostorov v vseh ljubljanskih vojašnicah.

Deputacija odbora NV. v Banjaluki prosi, da se odstopi tamošnjemu revnemu prebivalstvu nekaj konj, voz in poljedelskih strojev iz demobilizacijskega materijala. Na razpolago je samo še nekaj voz, ki so pri nas neporabni; odposlanci jih smejo dati na lastne stroške odpeljati v domovino.

Čehoslovaška republika želi 50 tovornih avtomobilov proti eventuelni svoječasni povrnitvi. Zadovoljna je tudi z avtomobili, ki zaenkrato niso porabni. Narodna vlada sklene, da odstopi čehoslovaški republiki 50 začasno neporabljivih avtomobilov proti kompenzaciji v predmetih prehrane.

Narodna skupščina Nemške Avstrije je sklenila v seji dne 23. novembra t. l., da odslovi vse uradnike, ki niso nemške narodnosti. Z ozirom na to sklene Narodna vlada, da odslovi vse državne uslužbence, ki niso jugoslovanske narodnosti, razen posebnega upoštevanja vrednih slučajev. (Med te spada dejstvo, da izvira dotični iz domače rodovine.) Narodna vlada prevzame odslovljene nameščence jugoslovanske narodnosti. Izda se naredba celokupne vlade, ki določa tozadevno vse podrobnosti.

Za rodbine vseh državnih uslužbencev, ki so premeščeni na drugo službeno mesto v domovini ali ki prihajajo od drugod v službo v domovini in ki morajo vsled sedanjega pomanjkanja stanovanj živeti začasno ločene od svoje rodbine, se določi primerna odškodnina. Podrobnosti določa naredba celokupne vlade.

Upravni komisiji se naroči, da izdela načrt naredbe glede enotne ureditve jezikovnega vprašanja za vsa poverjeništva v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Provizorični dogovor Narodne vlade z Nemško Avstrijo z dne 7. novembra 1918 glede ureditve prometa se v smislu pogajanj z dne 9. decembra t. l. podaljša začasno do 25. decembra t. l.

Ameriške vesti.

PODPORA ZA SRBSKE DIJAKE.

Chicago, Ill. — Osrednji odbor "Young Women Christian Association" v Chicagi je na zadnji svoji seji določil, da se pošlje finančno pomoč srbskim dijakom, ki se nahajajo v Švici. V Švici je namreč veliko število srbskih dijakov in dijakinj, ki nujno potrebujejo gmotne pomoči, da lažje nadaljujejo svoje študije in da jih dokončajo, predno se vrnejo v svojo domovino in pričnejo z delom v prenovljeni Jugoslaviji.

USPEH NATURALIZIRANJA PRI VOJAKIH.

New York, N. Y. — Vojni department je izdal poročilo, da je postalo za časa vojne, to je od časa mobilizacije pa do konca leta 1918 160,000 vojakov-inozemcev, to je onih, kateri so bili še nedržavljani, ko so vstopili v narodno armado (National Army(državljani na njih lastno prošnjo. Kajti ti so imeli priliko se izogniti vojaški službi, ker niso bili državljani, toda izjavili so, da hočejo ostati v armadi, postati državljani in pomagati porušiti centralne zaveznike.

Sploh je bilo veliko navdušenje med vojaki-nedržavljani, da postanejo državljani, posebno še med onimi, kateri še niso bili določeno dobo v Združenih državah, ki so pa sedaj zadostili vsem predpisom za pridobitev državjanske pravice.

Veliko vojakov nedržavljanov je odšlo še prej v Francijo, predno so postali državljani.

V mnogih vojaških taboriščih je kar na stotine vojakov vzelo druge državljanske papirje na en dan.

Kongres je sklenil, da se omilijo razni predpisi in da se odpravi posebni davek na državljanske papirje, da se s tem da večja priložnost vojakom postati državljanom.

Koliko različnih narodnosti je bilo v armadi Združenih držav naj služi za vzgled samo eno vojaško taborišče ameriške armade v Angliji. V tem taborišču so bili vojaki, ki so 20 različnih narodnosti in nobeden izmed teh vojakov ni bil rojen v Ameriki.

TUJEZEMCI BODO PODPIRALI KAMPANJO ZA SESTO DRŽAVNO POSOJILO.

Washington, D. C. — V tujezemstvu rojeni ameriški državljani so sklenili, da bodo podpirali vlado pri najetju novega državnega posojila. 300 zastopnikov in vsi uredniki tujejezičnih časnikov, kateri izhajajo v New Yorku, se je izjavilo napram zakladniškemu tajniku Carter Glassu, da ga bodo podpirali pri tem posojilu.

Zakladniški tajnik je bil zelo vesel, ko je videl, kako požrtvovalni so ravno inozemci in se je izjavil, da so inozemski ameriški državljani še vedno pokazali svojo ljubezen do njihove nove domvine in da so se še vedno izkazali kot zvesti državljani, akoravno so rojeni v tujezemstvu. In sedaj tudi upa, da se bodo odzvali po najboljši moči in podpirali vlado pri najetju novega državnega posojila.

Ti zastopniki so sprejeli na seji, katera se je vršila v Murray Hill hotelu, in na kateri je bil navzoč tudi zakladniški tajnik, resolucijo, v kateri izrekajo popolno lojalnost do vlade in se zavežejo, da bodo storili vse, kolikor jim bo le mogoče, da bo ta kampanja za novo državno posojilo najbolj uspešna.

18 AMERIŠKIH MORNARJEV SE JE POROČILO V CARIGRADU.

New York, N. Y. — Ameriška topničarka "Scorpion" je bila zasidrana pred Carigradom kot postajna ladja. Na tej ladji je bilo vkreanih šest in petdeset pomorščakov. Zdaj se je vrnil v New York poveljnik Herbert S. Babbit na italijanskem parniku "Dante Alighieri" in z njim se je vrnilo le štirideset mornarjev. Poveljnik pravi, da je osemnajst pomorščakov poročilo Turkinje. Med njimi je tudi 60-letni podpoveljnik Joseph Darley, ki je prosil, da ostane v Turčiji, da poroči "lepega 20-letnega turškega dekleta". Njegova zahteva je bila uslišana in zdaj se potrudijo, da dobi penzijo in odpust iz mornarice.

Prve tri mesece po internaciji so ameriški pomorščaki vživali veliko prostost. Dovoljeno jim je bilo hoditi na suho. Kasneje je bila turška straža na topničarki. Oficirji so smeli enkrat v tednu na suho, pomorščaki pa enkrat v dveh mesecih.

Draginja v Carigradu je bila velika. Mornarji pravijo, da so morali plačati $120 za par čevljev, $320 za obleko, steklenica piva je stala $3. Prehranitev vsakega pomorščaka je stala na dan $12. Američani so imeli dosti hrane, ker jih je zalagal švedski konzul z denarjem. Tako srečni niso bili njih britski tovariši in nekateri so umrli, ker so bili podhranjeni.

Zdravstveno stanje interniranih pomorščakov je bilo ves čas ugodno.

TLAK SE JE VDRL.

Noblesville, Ind. — Na George Shelbournovi farmi je bila prostovoljna razprodaja. Farmarji so prišli od blizo in daleč, da pokupijo orodje in živino. Živina je bila kmalu prodana in tudi orodje. Osfala je le še peč in javni avkcijonar je povabil farmarje v sobo, da si ogledajo peč. Kmalu se je v sobi zbralo do petdeset farmarjev. Par minut kasneje je malo zaškripalo, slišal se je na to močan pok, kakor da se hiša podira, in farmarji so zleteli v deset čevljev globoko klet. Farmar James Jones, ki je stal pri peči, je zadobil hude opekline.

AMERIŠKI RDEČI KRIŽ ZA SRBIJO.

New York, N. Y. — Odbor Ameriškega rdečega križa je sklenil poslati svojo komisijo v severno Srbijo, kjer bo pomagal pri ustanovitvi bolnišnic, katerih sedaj jako primanjkuje v Srbiji. Eno bolnišnico bodo ustanovili v Belgradu, v kateri bo za od 100 do 300 postelj prostora. Dve bolnišnici, katerih vsaka bo imela prostora za 150 postelj, bodo postavili v drugih večjih mestih severne Srbije, kjer je velika potreba.

Na čelu te komisije je dr. G. D. Tarnowski in gdč. Harriet Leete je predstojnica bolniških strežnic. V mestih s 10,000 do 20,000 prebivalcev se zgradi bolnišnica s 50 postelji. Gdč. Rachael Torrance iz New Yorka bo imela v oskrbi eno teh bolnišnic.

13 ameriških bolniških strežnic odide v Črno Goro, predseduje jim gdč. G. Greene, ki je dobila častno diplomo od "Women and Children Hospital" v Boston, Mass. Deset drugih bolniških strežnic odide v Grčijo.

664 MILJ POTA V SNEGU IN VIHARJU Z LETALOM.

New York, N. Y. — Major Reuben F. Fleet in kapitan Earl F. White sta poletela z dvokrovnikom iz Daytona, O., v Mineolo, N. Y. Napravila sta 664 milj poti v snežnem viharju v štirih urah in tridesetih minutah, ali 138,8 milj v uri. Dvigniti sta se morala 10,000 čevljev visoko v zrak in iskati pot s pomočjo kompasa.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

PREDSEDNIK: Vincenc Canjkar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa.
TAJNIK: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDELKA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago.
BLAGAJNIK: Anton J. Terbovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK.

Jože Ambrožič, predsednik, Box 351, Canonsburg, Pa.
John Underwood, 406 Hay St., Springfield, Ill.
Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio.
Jos. Radišek, Box 432, Smithton, Pa.
Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pleteršek, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Leo Kvkar, Box 246, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14615 Hale Ave., Collinwood, Ohio.
Jakob Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Jos. Kojan, 6101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjkar, Jože Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Tršelj, Joe. Shuk,
Jožko Oven, Mary Udovič.
VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zavertnik.

POZOR! — Vse denarne pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verderbar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse zadeve bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petrovič, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Jože Ambrožič, Box 351, Canonsburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjkarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, narodnina in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Razno.

Še enkrat: povest o "podržavljenju ruskih žen" je na lepem izmišljena bajka.

Rajza Lomonsova, soproga ruskega profesorja Lomonsova, ki je načeloval Kerenskijevi železniški komisiji, poslani v Zdr. države, je pred nekaj dnevi povedala reporterju čikaške "Daily News", ko jo je obiskal v Hull House, da je povest o "podržabljenju žen" v Rusiji zelo neslana bajka, ki je dobrodošla gotovim elementom za propagando proti ruski demokraciji.

Lomonsova ni boljševiška in ima tudi svoje neodvisno mnenje o boljševikih, ki ni ravno prijetno, ampak za njo kot ponosno Rusinjo je pravljica o "socializiranju" 50 miljonov ruskih žen grda žalitev, ki je ne more trpeti. Reporter se je neravno najbolj zanimal za to stvar in bil je prepričan, da mu bo Rusinja najprej zaupala, kaj je resnice na tej stvari, ker — vsa čast mu! tudi reporter je imel svoje dvome in pomisleke o "strašnem saratovskem dekretu". In izvedel je! Izvedel je iz ust resne profesorjeve žene, da ameriško ženstvo zastonj toči solze in se zgraža in objokuje nesrečne ruske žene: ruske žene ne vedo mčesar o tem, da so "komunistična lastnina" ;ravno narobe: zadovoljne so s sedanjim zakonom in vrhu tega imajo volilno pravico, medtem ko je ameriške sestre še nimajo povsod.

Lomonsova govori pikantno angleščano in bila je precej zgovorna. Toda, ko se je pogovor sukal o znanem sovjetskem dekretu, ki je povzročil toliko prahu in krika po vsem svetu — imela je pred seboj angleški prevod glasovitega dokumenta, ki je bil lahko spisan, podpisan in objavljen povsod samo v Rusiji ne! — tedaj je govorila z ognjem.

"V Rusiji imamo šaljiv list "Muha" — je dejala Lomonsova — in ko je sovjet objavil nove naredbe glede ženitve, so anarhisti vtaknili svoje prste vmes. Pred revolucijo ni bilo v Rusiji druge poroke kot cerkvena, boljševiki so pa uvedli civilno poroko, ki je obvezna. Ženin in nevesta se lahko poročita tudi v cerkvi ,toda obenem morata biti poročena civilno. Anarhisti, ki sovražijo obljševike, so se pričeli norčevati in nov zakon so krstili za "svobodno ljubezen". Urednik lista "Muha" se je hotel pošaliti in posvetil je nekaj dobrih karikatur anarhistični "svobodni ljubezni". Američani in Angleži so dobili list v roke in ker ne razumejo ruskega humorja, so seveda vzeli vse za resnico in pričeli pošiljati med svet dolga, resna poročila. Ruski duhovni, ki so izgubili ženitveni monopol, so seveda videli, da jim taka poročila dobro služijo, pa so jih povspešili in kapitalizirali, kolikor so mogli. In tako je šla stvar. Propaganda je dobro uspela, kar dokazujejo čebri solz, morje kletvic in ljutih obsodb, snopi resolucij in tisoči solzavih uredniških člankov po zavezniških listih v Evropi in po listih v Ameriki. Mdtem se pa ruske žene najmanj brigajo za to reč in žele le da bi imale čim več materijalne prosperitete. Ženitvena naredba je izboljšala njihovo stanje, kajti zdaj niso več podložne cerkvenemu monopolu invknjiževanje porodov pod cerkvenemi oblastmi je tudi odpadlo. Otroci, rojeni v zakonu ali izven zakona, imajo enake državljanske pravice. Urednik lista "Muha" se pa pošteno smeje. Saj je vendar enkrat potegnil ves svet za nos! To je vsa povest in zdaj mora biti enkrat tudi šale konec."

Francosko ljudstvo je proti aneksijam.

Pariz. — Albert Thomas,, voditelj desnega krila franeoske socialistične stranke, je izjavil v razgovoru z ameriškimi časnikarji, da Američani ne smejo soditi franeoskega ljudstva po mnogih imperialističnih izbruhih v nazadnjaškem pariškem časopisju. — Ljudstvo na deželi, delavstvo in kmetje, si želi mir, ki bo trajen in je proti vsakim aneksijam nemškega ozemlja. Kdor hoče spoznati mnenje franeoskega ljudstva, mora iti iz Pariza v manjša mesta in v vasi. Tam naj vpraša povprečnega kmeta, delavca ali vojaka, kaj hoče Francija, in slišal bo odgovor: Pravico hočemo in nobene vojne več. Pod besedo "pravica" razume navadni Francoz, da mora Francija dobiti Alzacijo in Loreno, ki sta njeni deželi in pa odškodnino za opustošene pokrajine. To je vse in ničesar več. Sugestija, da bi Francozi vzeli Nemčiji ozemlje ob reki Saar, kjer so bogati železni rudniki, nima simpatij med narodom. Ljudstvo ve, da bi potem zopet bil prepir in sovraštvo, ki lahko rodi novo vojno. Francosko ljudstvo je proti veliki stalni armadi in francoski vojak z dežele komaj čaka, da odloži puško in se vrne domov k družini, kjer ob zopet obdeloval svoje polje in svoj vinograd. Skratka: francosko ljudstvo ni imperialistično niti maščevanja željno. Imperialiste in aneksiste je najti le med kapitalisti, veletrgovci in bankirji.

Delavska misija obišče Rusijo.

London. — Delegatje, ki so bili izvoljeni na mednarodni socialistični konferenci v Bernu, da preiščejo razmere v sovjetski Rusiji, čakajo zdaj na potne liste od svojih vlad .Delegatje se zberejo v Stockholmu dne 15. maja in od tam pojdejo v Rusijo.

Z ruskega bojišča.

Helsingfors. — Po vesteh iz Petrograda je prodiranje boljševiške armade proti jugu ustavljeno. Sovjetske čete so se ustavile na fronti v Donecu in južno Jekaterinoslava, kjer poveljuje general Antonov. Južno od Kijeva v Ukrajini je po teh vesteh izpadla bitka med sovjetskimi četami pod generalom Gregorijevem in ukrajinskimi četami brez uspeha. Vzrok neuspehov so slabe železnice. Boljševiški vojaki v rdeči armadi imajo zdaj po 350 rubljev mesečne plače.

Arhangelsk. — Ameriške čete so se umaknile iz vasi Kadiš in se pomaknile nazaj v njihove stare postojanke na drugi strani reke Emice. Drugače je položaj na fronti ob Vagi nespremenjen. Gorkejše vreme je izvabilo boljševiške eroplane, ki so se pojavili zadnji teden nad zavenziškimi postojankami. Bil je prvi dan letošnje zime, da je živo srebro v toplomerju zlezlo nad ničlo. Z eroplana je padlo nekaj bomb, ki niso zadele. Boljševiški eroplan je imel veliko rdečo zvezdo s šestimi rogovi.

Koreja razglaša neodvisnost.

San Francisco, Cal. — Koreja je razglasila neodvisnost od Japonske in poslala delegacijo v Pariz, ki bo apelirala za priznanje neodvisnosti in principa samoodločbe. Med delegati so poznani korejski politični in prosvetni voditelji.

Razporoka poražena v italijanski zbornici.

Rim. — V soboto je bila v poslanski zbornici poražena predloga, ki je določala razporoko v Italiji. Predloga je bila poražena z veliko večino.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

John Skubie, Ely, Minn. — Glede pošiljatve pisem v stari kraj, kar ni zasedenega od italijanske armade, je bilo že pojasnjeno, da se more poslati edino potom "Ameriškega rdečega križa" in to samo kratko pismo. N. pr. ako so svojci še živi ali ne. Poročilo, katero je prinesel "Naprej", velja samo za pisma, katere se pošlje iz starega kraja sem. Kadar bo poštna zveza odprta med Jugoslavijo in Združenimi državami, bomo poročali.

Frank Vavtar, Mable, W. Va.— Vaš dopis je oseben in osebne stvari ne priobčujemo. Omenjeni dopis se ni tikal vas, ampak je bil splošen. Sporočite na "Upravništvo", kaj hočete z dolarjem, katerega ste poslali. Uredništvo nima posla z denarjem in dopisi se ne priobčijo za denar. Uredniki so plačani od S. N. P. J. in zategadel je nepotrebno prilagati dopisom denar.

NAZNANILO.

Žalostnim srcem naznanim vsem znancem in prijateljem žalostno vest, da je tukaj preminul rojak

JOHN DEKLEVA

po domače Vodopivec iz vasi Smerje, pošta Prem pri Ilirski Bistrici na Notranjskem. Omenjeni rojak šel je dne 26. februarja t. l. zjutraj zdrav in vesel na delo v premogorov, delal je celi dan; ker pa je rov precej dolg se delavci vozijo notri in ven, tako je bilo tudi na omenjeni dan, končal je svoje delo šel z drugimi, da se pripelje ven iz rova in ko so prispeli ven poskušal je skočiti iz vozička in glej v tem trenotku ga je zadela električna žica, ki pelje v rov, ga vrgla ob tla in par minut pozneje bil je mrtev. Star je bil 34 let. Bil je član društva "Domovina" štev. 29, S. N. P. J.

Pogreb se je vršil dne 28. febr. t. l. na katoliškem pokopališču v Thomas, W. Va. ob veliki vdeležbi članov in drugih rojakov, ki so ga spremili v hladno zemljo.

Spavaj mirno naš nepozabni pritelj v svobodni ameriški zemlji. Žalujoči ostali: Joseph Zabukovec in drugi prijatelji.

Opomba: Pokojni John Deklleva, kolikor je meni znano, ni imel tu v Ameriki nobenih sorodnikov. Ako je kteri sorodnik ali kdo drugi, ki želi poizvedeti še kaj več podrobnosti, naj se izglasi na naslov:

Joseph Zabukovec,
P. O. Box 433, Thomas, W. Va.

POZOR SLOVENSKI MESARJI!

Slovenska zadružna zveza v Clevelandu-Collinwood, O., išče izučenega slovenskega mesarja, ki je zmožen vršiti ta posel, lepa prilika in ugodnost. Plača po dogovoru. Prosilci naj se prijavijo, na sledeči naslov:

Slovenska Zadružna Zveza, 667, E. 152. Str. Collinwood, Ohio.

Tisi, ki imate resni namen, se takoj oglasite.

Rojaki pozor!

Cenjenim rojakom se naznanja, da se je ustanovila družba THE AMERICAN AMUSEMENT & THEATRE CO, INC. z glavnico $100.000 z namenom, da nabavi kar več mogoče gledališč. Načrti so že izdelani kje se bode vzelo 10 gledališč v letu 1919, od katerih se sedaj že lastuje dva in imamo dva pod arom. Za vse te stvari je pa potrebno veliko denarja. Družba sedaj nudi naprodaj svoje delnice po zelo nizki ceni $1.00 vsaka. Dobiček je preračunjen, da bi mogel doseči do 40% v letu 1919. Pišite po natančnejša pojasnila na naslov:—

Mr. John Baborich, 129 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.

Kri v slabem stanju???

Ali imate ture in izpahke????

Ste že kedaj poskušali Laxcarin?????

Veliki upliv nagle spremembe vremena in še posebno v letošnji zimi zelo deluje na vao kri, mrzli vetrovi in vlažna dolgo trajajoča vremena, bodo gotovo več ali manj meli upliv na vaš sistem in kri postane slabejša. Ne smeli bi se špuščati v poskušnje trpljenja turov in izpahkov, ne smeli kar tja ven dan hoditi z bolečinami okrog in trpeti na revmatizmu, ko si enostavno vašo kri lahko izboljšate s tem, da vzamete kozarec gorke vode vsako jutro ko ste vstali in eno Laxcarin tableto raztopleno v ti vodi.

Turovi in drugi izpahki so znamenja, da je vaša kri v slabem stanju, ni res kakor nekteri trdijo, da se je to podedovalo, ti so navadna znamenja, da je vaša kri več ali manj zastruplena, jda vaše življenju dajajoče potrebščine se ne pretakajo več točno po vaših žilah, in pravo vaše zdravja se je pokvarilo, mogoče vsled preveč pijače ali jedi, še najhitreje vsled zaprtnice, vsled želodčne nerednosti, ali obisti ali ne pravilno delujočih jeter ali mogoče vsled rezne vode. Kakorkoli naj že bo za vzrok, vaa kri se je zastrupila in vi ne boste izvedeli kaj je dokler se vaš notranji sistem ne očisti tega. Očiščena kri, bode pravilno ponovno delala in postanete zopet močan in zdrav.

Vsak del telesa je odvisen za svojo delujočo pomoč iz krvi, in kakor hitro se iz kakršnega koli vzroka kateri teh delov pokvari, se privede bolezen. Jetra in obisti, niso dobile dovolj svoje pomoči iz krvi in vsled tega postanejo ne dovolj močne za odvajanje nečistih snovi po svojih naravnih telesnih potih in tako ostanejo v telesu in povzročajo bolno in neredno delujočo kri. Vzemite si za primero veliki jez napravljen za to, da vzdržuje veliko množino vode iz reke Mississippi. Recimo, da smo zmožni vdržati miljone galon tiste nečistosti. Kakšna bode posledica, kaj postane iz zemlje kjer bi voda vdrla preko. Enako je je s krvjo ki je postala slabotna, mora se ozdraveti in to s zdravilo ki ne le pomaga temveč je tudi okusno in prijazno delujoče.

Laxcarin je čistoželiščno zdravilo, sestavljeno iz raznih korenine in zelišča, je uprav to česar se potrebuje. To zdravilo ne le izčisti kri in odžene nečistoče iz telesa ampak tudi ojačuje vaš život s njenimi zdravilnimi sredstvi. Laxcarin obnovi takorekoč vaš celi život, daje ponovno moč vai krvi in kjšer gre v razne dele telesa povsok nese seboj moč in zdravje.

Laxcarin deluje točno in daje hitro pomoč. Daje krvi moč, da lahko prežene revmatizem, katare, ture, in bolne oljčje, kožne bolezni, vredi zaprtnico, daje zdravejše gibanje, pomaga žlodcu opraviti svoje delu pri prebavi, odžene kisle pline ki se zbirajo in vam se rigajo.

Laxcarin se prodaja pri Laxcarin Products Co., Dept. Z. 3, Pittsburgh, Pa. Cena je en dolar zavoj—polno zdravilno zadostilo šest zavojev za pet dolarjev. Pošljemo potnine prosto za gotov denar, money order ali pitne znamke. — Ne jemljite nobenih ponaredb.

IŠČEM SVOJEGA BRATA

pred leto in pol sva delala skupaj na Rains, Utah in od tedaj mi ni nič znano, kam je odšel. Videl sem njegovo ime lansko leto v Prosveti (Geo. Lukman), da je šel k vojakom, spadal je k društvu "Mangart" štev. 113, S. N. P. J. v Sunnyside, Utah. Ako cenjenih rojakov in čitateljev ve za njegov naslov, prosim, da mi ga naznani, če bo pa sam čital ta oglas naj se prijavi na moj naslov: **Frank Lukman, 810 First St., Portlant, Oregon.**

KRASNO IZBRANO BLAGO.

Tavžentrože, lipov cvet, kamelice, lapuh, hvošč ali preslica, sladki janež in izvrstni krvni čaj, to je sedem raznih izvrstnih domačih zdravil in poučljiva knjiga "**Mali domači zdravnik**", vse skupaj zavarovano potom pošte za $2.40, po zavetju 10 centov več. Tekom dolge zime se taki pripomočki večkrat zelo potrebujejo; naročite jih sedaj, da jih boste imeli pri rokah.

Za druga domača zdravila, kajti jaz jih imam v zalogi, pišite po brezplačni cenik.

MATH PEZDIR,
P. O. Box 772, City Hall Sta., New York, N. Y.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Herminie. Pa.

POZOR KROJAČI!

Delo dobita dva izurjena krojača, ki znata delati rekelce, telovnike in hlače. Delo je stalno, plača po dogovoru. Pišite ali pa pridite osebno na naslov: J. A. Ambrožich, P. O. Box Q., Eveleth, Minn.

Veliki izdatki za obuvala se lahko izmanjšajo.

"Jaz bodem vedno nosil čevlje z Neolin podplati," piše Mr. M. Newman od I. Newman Mfg. Co., iz Minneapolis. "To so najboljši podplati v vsakem oziru, so nepremočljivi, bolj komodni ter za nositi veliko bolj trpežni. Lahko se jih nosi več mesecev, pa še ostanejo v dobrem stanju."

Mr. Newman in milijoni drugih so se že prepričali, da je obutev veliko ceneje, ako se kupi čevlje z dobrimi podplati—Neolin podplati.

Izdelani so napodlagi znanstvenih preizkušenj jako gibki in imajo druge lastnosti, katere morajo dobri podplati imeti, komodnost in so absolutno nepremočljivi. Kupi čevlje z Neolin podplati za celo družino. Dobe se skoro povsod v vsakovrstnih modah. Daj popraviti ponošene čevlje z Neolin podplati. Izdeluje jih The Goodyear Tire & Rubber Co., Akron, Ohio, ki dela tudi lahkonoge pete, katerih trpežnost je zajamčena.

Neolin Soles

RADA BI IZVEDELA.

Podpisana bi rada izvedela, kje se nahaja najin prijatelj FRANK VERHOVEC doma iz Loga pri Ljubljani. Pred letom in pol dni bil je tukaj na Vestaburg, Pa., je pa kar naekrat odšel brez vsacega sledu .Cenjene rojake prosiva ako kdo ve za njegov naslov, da nam ga blagovoli naznaniti ali pa še bude slučajno sam čital ta oglas, naj se prijavi na sledeči naslov: Mike Karshina, ali Frank Platnar, P. O. Box 424, Vestaburg, Pa.

V ZAHVALO.

vsem ,ki so obhajali "PUST" ali tako znanega KURENTA. Obvestiti želim vse rojake širom Združenih držav, da pride vsako leto Kurent ali Pust med tem, ko je tukaj v državi SOLČNIH ROŽ v mestu z imenom Breezy Hill, Kans. en Kurent vsak dan, letos smo ga pa izvrstno praznovali v John Mlinarčevi gostilni v Minden, Ma., kjer sem prav izvrstno vlekel moje gromatično harmoniko in smo s kozarci trkali v prijateljski pozdrav sami domači prijatelji in znanci in peli tisto pij le pij pa druzega nali. Moj pozdrav in zahvala vsem. **Adolf Kurent.** P. O. Box 65, Breezy Hill, Kans. Telefon 225 S. 18.

FARMA NA PRODAJ.

Cenjeni rojaki ako kdo želi kupiti farmo po neizmerne nizki ceni, tukaj se vam nudi zelo ugodna prilika za tak nakup. Lepa prilika za živino rejo. Tu v ti okolici je precej velika slovenska naselbina in kar se tiče farmarstva prav lepo in dobro vsi napredujejo. Želimo tudi, da bi se več naših Slovencev naselilo v naše okrožje, tu se dobe naprodaj še vsakovrstne farme z živino in sem potrebnim kmetiskim orodjem in poslopji. Prijazen kraj zdravo podnebje in izvrstna pitna voda je tu. Ako imate le vsaj $500.00, katere naplačete takoj pri nakupu je dovolj, ker vse drugo lahko odplačujete pozneje na lahke obroke po dogovoru, seveda je svota tudi veliko odvisna od velikosti kmetije, ki bi jo želeli kupiti. Torej ako katerega veseli iti na kmetijo naj se obrne pismeno ali pa osebno za vsa natančnejša pojasnila na moj naslov:

Anton Koren,
P. O. Fly Creek, N. Y.

Cenjeni rojaki pozor!

Cenjenim rojakom naznanimo, da mi kupujemo vse Liberty Bonde ter jih plačujemo v gotovem denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rojaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočenem pismu (registriranem), ker na drug način mi nismo odgovorni v slučaju izgube po poštni ali drugi pošiljatvi. — Pošljite na naslov:

Mr. John Baborich, 129 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.
John Žerovec.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewiwicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Knez si zasloni z levo roko v požar obrnene oči ter opazuje bitko. Središče poljskega polumeseca se mu je čedalje bolj bližalo. Tlačili so ga nazaj Kozaki, ker ga Baranovski ni mogel zadostno podpreti. Knez je videl, kakor na dlanu težko delo vojakov. Dolgi bliski sabelj so se sedaj dvignili nad vrsto pa zopet zginili. Konji brez jezdecev so odskakovali od boreče se pregraje ter tekali po ravnini z razkodranimi grivami, podobni pri svitu požarja prapor, plapolajoč nad gnečo, naglo padel mej tolpo ter se več ni pokazal. Knezov pogled je švigal preko vrst borilcev tjekaj gori k mestu, kjer je na čelu dveh izbranih polkov stal sam mladi Krivonos, čakajoč ugodnega trenutka, da plane v središče ter zdrobi popolnoma uspešne poljske vrste. In res skoči ter dirja, strašno kriče, naravnost na dragonce Baranovskega. Tega trenutka je čakal tudi knez.

"Naprej!" zakrieí Skretuskemu.

Skretuski dvigne meč in železna stena se pomiče naprej. Niso dolgo tekli, ker se jim je sovražnik približal. Dragonci Baranovskega se pobliskavo razkrope na desno in levo, da narede prostor husarjem, ki so drvili na zmagujoče Krivonoševe vojske."

"Jeremija! Jeremija!" zakuje husarji.

"Jeremija!" ponovi vsa poljska vojska.

Strašno knezovo ime prevzame Zaporožce z grozo in strahom. Še le sedaj so spoznali, da sam knez zapoveduje vojski. Steer pa tudi niso mogli prudržati husarjev, ki so jih drobili pod njim svoječe ljudi. Jedina rešitev je bila, da se umaknejo na obe strani ter puste husarje naprej, in od strani vdarijo na nje. Pa krilati so bili že zavarovani z lahkimi prapori Verdijevim, Kušljevim in Ponjatovskim, ki so jih takoj zagnali nazaj v središče. Sedaj se je mahoma spremenilo bojišče. Lahki polki so se razstopili v ulice, po sredi pa so dirjali husarji, gonci konjev, poravnavajoč in teptajoč ljudi in konje. Pred njim so tudi bežali Kozaki. Ko bi se bilo postečilo Versinjevemu krilu sniti se s krilom Ponjatovskega, bili bi Kozaki obkoljeni in posekani do poslednjega. Toda nobeden od njih ni mogel tega izvršiti radi prevelikega navala [illegible] le manjši po njih samo od strani da se [illegible] rake mediče.

Mladi Krivonos, dasi brez [illegible] in divji, spre videvši, da njegova [illegible] ne zadostuje da bi nasprotoval takemu vodji, kakor je knez, zgubi popolnoma glavo ter drvi na čelu svojih vojakov proti mestu. Bežečega prestriže gospod Kušelj, ki ga napade od strani ter loputne s sabljo po glavi. Ni ga umoril, ker mu je zaprečila udarec podpenjka; vendar ga je hudo ranil ter spravil še v večji strah. Kmalo bi bil tudi sam svoj drzni čin plačal z življenjem, ker v tem trenutku plane nanj Burdabut na čelu ostankov kalniškega polka.

Dvakrat je že poizkusil zoperstaviti se husarjem, obakrat so ga kokar z nadnaravno močjo vrgli nazaj; zato je bežal z drugimi vred. Napogled spravi skupaj ostanke in sklene od strani udariti na Kušlja, hoteč skozi njegove dragonce dospeti na prosto. Predno se mu je posrečilo to, zaglaviti to pot, ki je držala v mesto, tako močno, da urno bežati ni bilo mogoče. Med tem so husarji, polomivši kopja, začeli sekati tolpo z meči. Začela se je divpa borba, v katerej niso poznali usmiljenja. Truplo je padalo na truplo; konjska kopita so se udirala v zvijajoča telesa. Sem ter tje so se tolpe tako stisnile, da ni bilo prostora mahati se sabljo; zato so se bili z ročniki, suvali z nožmi in bili s pestmi. Radi tega so se oglašali klici: "Prizanesite Lah!" Ti glasoviso se vedno bolj množili ter oglaševali vpitje umirajočih. "Prizanesite Lahi!" glasilo se je čedalje žalostnejše, — toda milosrdja ni bilo.

Samo Burdabut na čelu svojih kalniških ljudi ni prosil usmiljenja. Manjkalo mu je prostora za boj; pa si je delal tir z nožem. Spoprijel se je najpoprej s trebuščatim gospodom Dzikom, sune ga v trebuh in vrže raz konja. S krikom: "O Jezus!", pade pod konjska kopita, ki so mu mahoma izmotala čreva. Sedaj se je naredilo nekoliko prostora in takoj se razklat še s sabljo glavo vojaku Sokolskemu. Na to zvali s konja gospoda Prijama in Čertoviča; prostor se čedalje bolj širi. Mladi Zenoblj Skalski udari ga s sabljo po glavi; sablja pa se mu zvije v roki ter ga samo oplazi po obrazu; četovodja ga udari s pestjo v obraz in ubije. Kalniški ljudje so drvili za njim sekajoč in zabadajoč s kinžali. "Čarovnik! Čarovnik!" začno klicati husarji. "Železo se ga ne prime!" Bil je ves penast okrog ust; oči so mu gorele kakor ogenj. Naposled zagleda Skretuskega ter plane nanj.

Vsi pridrže sapo ter gledajo dvoboj dveh najstrašnejših vitezov. Gospoda Skretuskega ni strašil klic "Čarovnik!" pač pa mu je zavrela kri pri pogledu na toliko opustošenje, ki ga je doprinašal. Zaletita se skupaj, da konja ritenski odskočita. Razlega se brenket in hipoma se razleti lopovu sablja na kosce pod udarci poljskega meča. Že se je vsem zdelo, da nobena moč ne reši Burdabuta. Naglo pa skoči k Skretuskemu. Zgrabita se, da se je videlo, kakor bi bilo iz njiju nastalo le eno samo telo, in nož se zabliska nad husarjevo glavo.